AI en basisvaardigheden in samenhang

AI is overal. Maar hoe geef je het een plek in je onderwijs, passend bij de nieuwe conceptkerndoelen? Ontdek hoe je samen met leerlingen de wereld van AI verkent. Én hoe je nieuwe inzichten morgen al in je klas toepast.

TEKST **BAREND LAST** EN **ANIKA EMBRECHTS** | FOTO'S **VINCENT VAN DEN HOOGEN**

Je vindt ze opeens overal: workshops en tips over AI in het onderwijs. Deze technologie kan je als leerkracht helpen, maar in dit artikel lees je vooral hoe je leerlingen kunt leren om te begrijpen hoe AI werkt. Dat gaat aan de hand van een voorbeeldcasus en verschillende lesvoorbeelden.

AI-CASUS: DE SPREEKBEURT

Afgelopen jaar ontstond er op een basisschool gedoe in groep 8. Eén van de leerlingen had ChatGPT gebruikt voor het maken van zijn spreekbeurt en vertelde daar openlijk over. De andere leerlingen in de klas vonden dat ontzettend oneerlijk. Zij hadden in hun ogen veel harder moeten werken. De leerling ontkende dit en legde uit dat het best lastig is om de goede informatie uit ChatGPT te krijgen. Hij had juist heel veel geleerd en veel tijd in de spreekbeurt gestoken. Uiteindelijk kon de ruzie pas bijgelegd worden na een uitgebreid klassengesprek over AI.

Dit voorbeeld laat zien dat AI inmiddels onderdeel is van het basisonderwijs: leerlingen hebben al allerlei beelden over AI ontwikkeld, terwijl ze er mogelijk zelf nog weinig ervaring mee hebben.

Het spreekbeurt-dilemma belicht ook dat je, naast kennis van AI, andere vaardigheden nodig hebt om creatief, kritisch, veilig en doelgericht met AI-tools te kunnen werken. In dit voorbeeld spelen ook vragen als 'Hoe kan een leerling achterhalen of informatie klopt?' en 'Welke informatie delen leerlingen online en waar komt die allemaal terecht?'. Dit betekent dat kennis van digitale systemen en data, digitale media en informatie, privacy en veiligheid, onmisbaar is om veilig en doelgericht te kunnen werken met AI-tools. En dát vraagt paradoxaal genoeg juist niet altijd om daadwerkelijk werken met AI-tools. Het ontwikkelen van taalbewustzijn is bijvoorbeeld ook een essentiële factor in het werken met AI, omdat interactie via geschreven en gesproken taal plaatsvindt.

> Het ontwikkelen van taalbewustzijn is een essentiële factor in het werken met Ai

AI OP SCHOOL?

Het spreekbeurt-dilemma raakt aan een door leerkrachten vaak gestelde vraag: 'Is het wel verantwoord om leerlingen in het basisonderwijs al met AI in aanraking te brengen?' Het blijkt namelijk niet nodig om een AI-systeem te gebruiken om leerlingen te helpen begrijpen hoe AI werkt. Sterker nog, het is raadzaam om eerst randvoorwaardelijke vaardigheden aan te leren, voordat ze met AI aan de slag gaan. Dat zie je goed terug in het voorbeeld van het spreekbeurt-dilemma. Daar spelen vragen als: 'Hoe werkt een AI-systeem?' en 'Hoe weet je of informatie betrouwbaar is?'.

Op 6 maart 2024 werden de conceptkerndoelen digitale geletterdheid aangeboden aan toenmalig demissionair minister Paul. Digitale geletterdheid is, naast taal, rekenen en burgerschap, één van de vier basisvaardigheden. Dit leergebied wordt beschreven met behulp van negen conceptkerndoelen. Conceptkerndoel 5 gaat over artificiële intelligentie.

Het artikel 'Conceptkerndoelen digitale geletterdheid' lees je via de QR-code.